

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCHRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM ; MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Maandelijkse uitgave n° 43 der wijnmaand (Okt) 1963

ART. 193. : DE HERBERG "t NIEUWHUYS". (vervolg van art. 192).

Burgemeester H. DOTREMONT werd brutaal uit zijn huis gehaald en met sabel en revolver op borst en hoofd verplicht, tot zeven maal toe op de knieën vergiffenis te vragen omdat een z. g. burger op de Duitsers zou geschoten hebben. Dezelfde officier, gezeten te paard en gevolgd van voetvolk, kwam langs de Doelstraat naar de Nieuwstraat. Overal eiste hij voedsel op voor zijn manschappen en wierp de rest over de grond. Aan de hoek "bij Prø" dreef hij het volk samen en liet de menigte door zijn troepen omsingelen. In slecht frans sprak hij " Vous citoyensavez tiré sur mes soldats". Brouwer Louis THOMSIN weerlegde zulks en verklaarde dat het soldaten geweest waren, die in de fabriek hadden gelegen; De officier be- weerde nochtans dat er vrijeschutters in het dorp verscholen zaten.

Daarop nam hij een veertigtal gijzelaars gevangen, waaronder Julien VAN NERUM (1), Jef MOENS (2), Brouwer Louis THOMSIN, maalter Louis GEENS, enz. ... Rond 9 uur 's morgens werden zij tot aan 't Kasteel van Overlaar gebracht om er gefusilleerd te worden. Louis GEENS verliet plots de rangen, liep naar de officier en smeekte hem, als vader van 9 kin- deren, zijn vrijheid terug te schenken. Maar de gevangenen werden op een rij geplaatst, terwijl het executiepeloton zich op- stelde. Angst heerste in het nieuwhuys en in het ganse dorp. Toen alles voor de massa terechtstelling in gereedheid werd gebracht, hield plots het kanongebulder van Houtem St. Margriet op en kwam het bericht dat de Duitsers de slag van de Ghete gewonnen hadden.

Een half uur later, nadat de officier zich hieromtrent verzekerd had, liet hij uit dolle vreugde, de gijzelaars vrij, die elk hun kant uitvluchtten. Julien VAN NERUM verschool zich op de tas van de hoeve MEDDAERTS te Overlaar, vanwaar hij een dichte massa Duitsers in de weide van het Klooster kon opmerken. Bij het vallen van de duisternis vluchtte hij langs 't Smis- veld en de Calverstraat naar huis. Uitbundig was de vreugde in 't nieuwhuys, bij de terugkeer van hun zoon en broeder, die op 't nippertje aan de dood was ontsnapt.

Enkele dagen later werd 't gasthuis (3) als Rood Kruispost ingericht, voor het verzorgen der gekwetsten. Hélène VAN NERUM bood haar diensten aan. De laatste Belgische soldaat, dies er opgenomen was en afkomstig uit Brussel, werd in burgerkleden gestoken en door Julien VAN NERUM langs het veld tot op 't Kasteel van Meldert gebracht, waar de Heer de Lants- heere in 't geheim de nodige inlichtingen verschaftte om verder het front te bereiken.

Gedurende het verder verloop van de oorlog, kende het volk de angst en ellende van een lange bezettingstijd. Opelzingen en huiszoekingen volgden elkaar op. Grote hoeveelheden slachtvee, graan, aardappelen, notelaars, koper en wol moesten ingeleverd worden, wyl elke hond diende aangegeven en elke duif geringd. Maar te Hoegaarden hebben de Duitsers bitter weinig gevonden, want telkens een groepje soldaten op 't dorp verscheen, werd dit als een lopend vuurtje voortverteld. Toen zij "bij Prø" in de stal naar slachtvee kwamen kijken, lag het varken in de kuip geslacht en in de kelder verborgen en wanneer zij naar aardappelen zochten, lagen deze onder het stro in de schuur verstopt. Tijdens de jacht naar wol, vonden zij slechts matrassen met stro, opgevuld terwijl in 't nieuwhuys ook grote hoeveelheden leder uit de Tannerie EVRARD werden verborgen. (4)

Verstoken van radio en nieuwbladen lunkerden het volk naar berichten. Vele valse geruchten deden alsdan de ronde en werden gemakkelijk geloofd, vooral als zij in 't nadeel van de Duitsers uitvielen. Bijzonder "bij Prø" en in enkele andere herbergen verzamelden zich de inwoners om de laatste berichten te vernemen. Zo werd er o. a. verteld dat de Duitsers in 't bos van Perwez volledig in de pan waren gehakt, en zulks op 25 Aug 1914 toen de forten van Namen reeds waren gevallen. Dat een barber uit Leuven tijdens het scharen de keel van een Duitser had overgesneden en dat daarom de ganse statiestraat was platge- brand.

(1) * 1881 in 't nieuwhuys als zoon van Hubert en Julie VAN NERUM.

Toen de Duitsers in aantocht waren was hij met een 20 tal andere dorpsgenoten per fiets tot bij Herent gevulcht, waar zij in de bossen de nacht doorbrachten maar in de vroege ochtend naar Hoegaarden weerkeerden, omdat zij door de Duitsers reeds overvleugeld waren.

(2) Vader van Armand MOENS, huidige pastoor te Cumtich, die in 1923 van de studiebeurs "Deken H. Peters" genoot.

Zie Fam. schoon - art. 157.

(3) Zie Fam. schoon - art. 20.

(4) Zie Fam. schoon blz 234 voetnota 20.

Op 31 Aug werd het gerucht verspreid dat de Fransen tot in 't bos van Hellissem op 7 Km van Hoegaarden waren doorgedrongen, toen de Duitsers reeds langs de Franse grens hadden overgestoken. Dat 800.000 Engelsen, Belgen en Indiers de vesting van Antwerpen krachtig in hadden hielden, op een ogenblik dat de algemene terugtocht een voldongen feit was geworden. Dat de Duitsers geen levensmiddelen meer hadden en ratten moesten eten enz. . enz. . Maar al deze valse berichten beurden het moraal op. De ganse oorlogstijd werd het kanongebulder gehoord en wanneer dit harder klonk volgens de windrichting, vertelde men dat de geallieerden in aantocht waren. En om al deze geruchten te bekrachtigen, voegde men er aan toe " 't werd bij Prô verteld, door iemand die het goed weet". Zo duurde het lange maanden tot in Nov 1918, toen de driekleur werd uitgehangen, ^{en} de oorlog een einde nam (5).

8. Het huis gaat op de kinderen over.

Hubert VAN NERUM overleed in Nov 1919 en zijn vrouw in Feb 1922. Het eigendom in de Nieuwstraat ging op hun drie kinderen over. Leontine bleef er inwonen en vormde de herberg tijdelijk in spijswarenwinkel om. Later werd deze plaats aan de "Bank van Brussel" verhuurd. Hélène zou als ziekenoppaster naar Anderlecht vertrekken, terwijl Julien na zijn tweede huwelijk in Aug 1915 te Tienen ging wonen.

In het ouderlijk huis behield hij echter zijn werkplaats, waar hij de gareelmakerstiel van zijn vader voortzette. Na het vertrek van de "Bank van Brussel" richtte hij in de oude herberg, zelfs een beetzaadmagazijn in. Rond 1934/35 werden de stallen afgebroken en op de percelen n° 11 en 13 onderscheidelijk een winkel en herberg gebouwd (6).

In Mei 1940 brak de oorlog uit. Julien VAN NERUM kwam terug in " 't nieuwhuys" wonen, dat als brievenbus diende voor een geallieerd inlichtingsnet, waarvan Julien de verbinding verzekerde en waar tal van geheime kontakten plaats grepen. Na de oorlog werd het oude bakhuis door de Amerikanen ingereden, waardoor de uitspringende bocht verdween en de muur langs de Tienestraat rechtgetrokken werd.

In Aug 1951 stierf Leontine VAN NERUM en in Feb 1952 haar zuster Hélène, zodat Julien alleeneigenaar werd van alle bezittingen, waaronder ook het huis van zijn betovergrootvader brouwer Jacobus VAN NERUM. Tussen de jaren 1953 en 1960 werden nog 4 percelen grond verkocht, waarop de huizen n° 3 tot 9 ontstonden, zodat de mooie tuin, die eens tot aan het n° 23 kwam en ongeveer 70 m. lang was, volledig verdween. Hierdoor bleef van het voormalig erfgoed der voorouders, nog slechts het dubbel woonhuis met koer en inrijpoort over, zoals het heden nog bestaat en waar de ouderdomsdeken van onze familieilde woont die in Aug 1961 de heroprichting van de "Gulden Lelie" met onuitspreklijke vreugde mocht aanschouwen.

9. Besluit :

Dit bebouwd gedeelte maakt echter het voornaamste deel uit van het oude "nieuwhuys" en is voorbestemd om een op Hubert VAN NERUM (7) over te gaan. Wat zal er op dat ogenblik met het meer dan twee eeuwen oude familiebezit gebeuren ? Zal het verkocht en afgebroken worden ? Zullen de oude muren, waartussen zich zoveel plaatselijke geschiedenis afspeelde, vernietigd worden onder de mokerslagen van het moderne vernielingswerk ? Is het nieuwhuys, dat door onze voorouders met hun zweet en duurgewonnen centen opgebouwd werd, veroordeeld om op een schone dag te verdwijnen ? Of zal het in zijn huidige vorm, verder door een VAN NERUM bewoond worden ?

Hubert VAN NERUM zal later wellicht moeten beslissen over het lot van het huis, waar hij zo vaak vertoefde en waar zijn kind heeft gespeeld, waaraan zoveel herinneringen zijn verbonden, waar zijn vader geboren werd, zijn grootouders leefden en stierven, zijn overgrootvader boerde, zijn betovergrootvader de revolutietijd doormaakte en waar ook zijn achterbetovergrootvader en diens vader, hun bier verkochten.

Zal hij met ledige ogen de afbraak der oude en sterke muren kunnen aanschouwen, zonder heimwee te zien hoe die deuren en vensters, die zo vaak door zijn voorouders geopend en gesloten werden, brutaal uit hun hengsels zullen gelicht worden en ten gronde gesmaakt ? Of smeedt hij reeds plannen, om de oude en enige overgebleven familieparel te restaureren, en andermaal met het uithangbord " 't nieuwhuys" te versieren, om ingericht te worden als familie- of gemeentemuseum, iets waarvan Hoegaarden zo'n grote behoefte heeft.

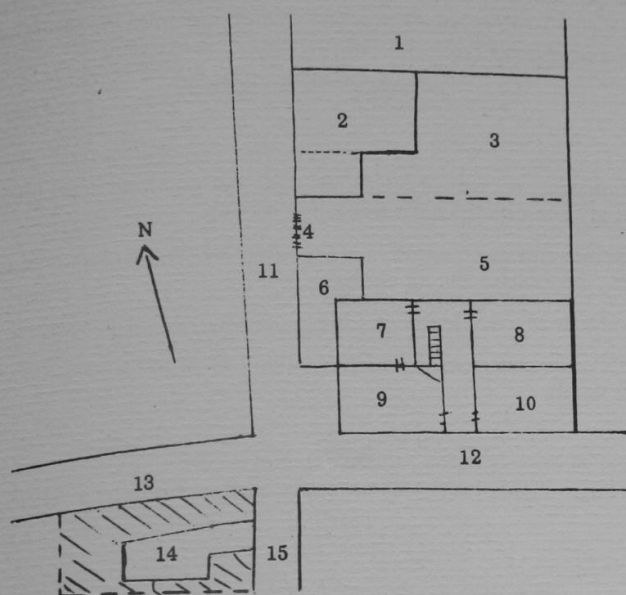
-----

(5) Gesch. Hoeg. Vander Velpen pr. blz; 134/139 en mededelingen van Hoegaardiers.

(6) de winkel werd in huur genomen door Ad. VERMEULEN uit Hoeg. die hem in 1953 aankocht, wjl de herberg verhuurd aan de grote Brouwerijen van Hoegaarden en uitgebaat door LABOÛRS, in 1963 verkocht werd aan TREMASURE uit Tienen.

(7) 1923 als zoon van Julien VAN NERUM.

GRONDPLAN 1860 (Popp)

LEGENDE :

1. tuin
2. stallen
3. voorhof
4. inrijpoort
5. koer
6. bakhuis
7. woonhuis
8. stapelplaats
9. herberg
10. werkplaats
11. Tiensestraat
12. Nieuwstraat
13. Doelstraat
14. hoeve Cipers
15. Tonnestraat Tommerstraat

ART. 194. : Stb. IV/4 : Jean VAN NERUM x Elisabeth SWEERTS.

1. Geboorte.

Jean Henri VAN NERUM werd geboren te Hoegaarden, vermoedelijk in het ouderlijk huis gelegen in de Gasthuisstraat (1), als vierde en laatste kind van Joannes VAN NERUM (33 j. oud) en Cath. BUECKENS (28 j.). Hij ontving het doopsel in de St Gorgoniuskerk op 7 Nov 1765 (f° 791) en kreeg tot doopheffers :

- Pastoor Henri TRITSMANS (2)
- Clara BUECKENS (3).

Hij kreeg de namen van zijn vader en zijn peter en zou als zoon van Notaris en Schepen Joannes VAN NERUM, een degelijke opvoeding ontvangen.

2. Huwelijk.

Op 21 mei 1797 huwde hij in de ouderdom van 31 1/2 jaar met zijn 25 jarige kleinnicht Elisabeth SWEERTS. Maar dit huwelijk gebeurde tijdens de Besloten tijd der Franse revolutie en werd in 't geheim ingezegend, vermoedelijk door haar oom Deken Joannes SWEERTS en in 't bijzijn der getuigen Petro FALKENBERGH (4) en Bernard PEETERS (5), die dus allen tot de vijanden van de Republiek en de aanhangers der samenzwering behoorden (6). Bruid en bruidegom behoorden immers tot de twee meest getroffen geslachten van het nieuw regiem, zodat het vanzelfsprekend is dat zij weigerden een burgerlijk huwelijk aan te gaan in tegenwoordigheid van de nieuwe bewindsploeg. Al wat voor hun telde, was in regel te zijn tén opzichte van de Opperste Heer, de rest had voor hen geen belang.

In 1801 was er een concordaat tussen Kerk en Staat tot stand gekomen, waardoor de vroegere eredienst hersteld werd, ofschoon de Besloten tijd te Hoegaarden tot Feb. 1804 zou aanslepen. Toen besloten Jean VAN NERUM en Elisabeth SWEERTS tot het burgerlijk huwelijk over te gaan. Dit geschiedde op 19 Frimaire An XI (10 Dec 1802). Zij beschouwden het echter als een loutere formaliteit zonder waarde, hetgeen blijkt uit hun getuigen (akte 11) :

- Jean Bt. VAN AUTGAERDEN, gemeentescretaris (x 1800 Francisca VAN NERUM)
- Jean Bt. BOULANGER, knecht-tonnenmaker van de bruidegom
- Bartholomeus STRYCKMANS en Jean Bt. MANS, veldwachters te Hoegaarden.

(1) Zie Fam. schoon blz. 97 - art. 93.

(2) Vermoedelijk * 1730 als zoon van Joannes TRITSMANS en Cath. GODEFRIDI.

(3) Tante van dopeling (x 1776 Not. Jean Bt. VAN AUTGAERDEN)

(4) ex gemeentebediende

(5) Vermoedelijk * 1743 en x 1771 met Maria Magdalena NIJS (achterkleinnicht van Jean VAN NERUM)

(6) Zie Fam. schoon blz 153 - Art. 150.

Deze wijze van handelen was het schoonste bewijs van hun vijandschap tegenover het nieuw regiem. Hun huwelijk was ook het laatste dat voltrokken werd tussen de zo innig verbonden geslachten VAN NERUM en SWEERTS, waarvan zo vaak bevestigd werd dat deze beide families met hetzelfde hart beminde (7).

3. Hun kinderen.

Uit hun echtverbintenis sproten :

- Elisabeth * 10 nivose IX (30 Dec 1800) te 7 uur 's avonds en + een uur later. Zij staat niet genoteerd in het parochiaal register, maar wel in de burgerlijke stand, zodat zij vermoedelijk het nooddoopsel ontving.
- Christine * 20 nivose X (10 Jan 1802) te 5 uur 's avonds en + een uur later. In het parochiaal register staat vermeld dat zij het nooddoopsel werd toegediend door J. BAUDET, vrouwelijke chirurg uit Tienen.
- Lambert * 2 ventose XI (21 feb 1803) te 11 uur 's avonds en + 1/4 uur later. Kreeg ook waarschijnlijk slechts het nooddoopsel.
- Servais * 30 Aug 1806 te 1 uur 's morgens en + 1811 in de ouderdom van 5 jaar. Zijn Peter en Meter waren : Servais SWEERTS (grootvader) en Cath. VAN NERUM (8).
- Anne Elisabeth * 8 Sep 1808 te 7 uur 's avonds.
Haar Peter en Meter waren : Henri VAN NERUM (9) en Anne Gertrude SWEERTS (tante).
Zij x 1830 met Constant VANDERTAELEN en was bijgevolg het enige kind uit het gezin VAN NERUM x SWEERTS, dat in leven bleef.

4. Beroep en woonplaats.

Jean VAN NERUM was gepatenteerd brouwer en tevens landbouwer te Hoegaarden (10). Hij zou in het ouderlijk huis in de Nieuwstraat (11) zijn blijven wonen, want een maand na zijn kerkelijk huwelijk in 1797 was zijn vader overleden, zodat hij samen met zijn broeder Henri de brouwerij en het landbouwbedrijf voortzette.

"Het gezin VAN NERUM x SWEERTS had in 1801, een meid en een knecht in dienst ; nl. Cath; PIRARD 27 j., en Pierre WYMANS 30 j., terwijl volgend personeel opgeschreven stond, als in dienst zijnde op de brouwerij en het pachtbof : Pierre LONNEUX, tonnenmaker 38 j., Jean BERNARD ROUVAL 21 j., Anne Marie GENERE 23 j., en Pierre HOUART, 29 j.

Vermits zijn vader dit vrijkwartier ter herinnering aan zijn moeder (Barbe SWEERTS) in zijn blazoen had opgenomen, kon Jean VAN NERUM het ongewijzigd overnemen en het vrijkwartier terzelfdertijd laten gelden voor zijn grootmoeder en zijn vrouw, die beiden tot hetzelfde geslacht der SWEERTSEN behoorden.
Een gekleurde afbeelding van dit blazoen op borduurwerk werd door Anne Elisabeth VAN NERUM in haar memorieschrift getekend met de vermelding "broderie ayant appartenue à mes parens (sic) Jean Henri VAN NERUM et Elisabeth SWEERTS".

6. Wie was zijn vrouw Elisabeth SWEERTS ?

Zij werd gedoopt te Hoegaarden op 12 maart 1772 (f° 812) en had als doopheffers :

- Henricus NIJS, haar oom (13)
- Elisabeth SWEERTS, haar tante (14).

Zij stamde uit een gezin van 12 kinderen, allen te Hoegaarden geboren. Haar broeders en zusters waren :

- Servais * 18. 6. 1766 (f° 793)
P. : Joannes DOTREMONT, zijn oom (15)
M. : Cath. VAN OSMAEL, zijn groot tante (16)

- (7) Hiervan getuigd een gekleurde pentekening, nagelaten door Anne Elisabeth VAN NERUM voorstellend haar afstamming in hartvorm, met het opschrift : "deux familles, un cœur".
- (8) Groot tante, Cisterciënne-zuster in het Klooster van 's Hertogendael te Hamm e-Mille (Zie Fam. Sch. blz. 121-Art. 116)
- (9) Oom, burgemeester van Hoeg. (Zie Fam. sch. blz. 202 - Art. 176).
- (10) SGL/Hoeg. reg. 4214 n° 232 en 542.
- (11) Zie Fam. sch. blz 203, voetnota 8.
- (12) Zie Fam. sch. blz. 98, para 6.
- (13) * 1733 zoon van brouwer en burgemeester Jacques NIJS, de jonge, x Francisca Theresia VAN OSMAEL.
- (14) * 1751 x 1780 Jacq. DOTREMONT. Woonden in huidige hoeve CIPERS. Zie Fam. Sch. blz. 27.
- (15) * 1730 x 1760 Anne Gertrude NIJS. Hij was brouwer en burgemeester te Hoegaarden
- (16) * 1702 x 1731 Ant. LE BRASSEUR. Zij was de dochter van Vincent VAN OSMAEL x Gertrude VANDER MOLEN.

- Servais Hubert * 20. 8. 1767 (f° 797)
 P. : Hubert SWEERTS, zijn grootvader (17)
 M. : Francisca Theresia VAN OSMAEL, zijn grootmoeder (18).
- Jacobus * 1. 4. 1769 (f° 802) + 17. 8. 1841 (akte 49)
 P. : Jacobus NIJS, zijn grootvader (19)
 M. : Barbara Theresia VAN OSMAEL, zijn grootmoeder (20)
 Hij trad in het kapucienenklooster te Gent onder de naam "P. Clemens van Hoegaarden".
 Inkleding 19. 3. 1791, Professie 19. 3. 1792, Tonsuur, mindere orden en Subdiakonaat 25. 5. 1793, Diaken 21. 12. 1793.
 Pastoor te Hoeg. 16. 9. 1810 (21). Mombaarvader der Gulden Lelie en betrokken in de Pastoorsruzie van 1840 (22)
- Anne Cath. * 13. 12. 1770 (f° 808).
 P. : Henricus SWEERTS, haar grootoom (23)
 M. : Gertrude NIJS, haar tante (24)
- Jean * 28. 1. 1774 (f° 819)
 P. : Joannes DOTREMONT, zijn oom (15)
 M. : Albertina NIJS, zijn tante (25).
- Jean Henri * 18. 4. 1776 (f° 827)
 P. : Joannes DOTREMONT, zijn oom (15)
 M. : Anna Cath. SWEERTS, zijn tante (26)
- Marie Thérèse * 1. 11. 1777 (f° 832)
 P. : André Antoine SWEERTS, haar oom (27)
 M. : Maria Lucia SCHEPERS, haar kleinnicht (28)
- Anne Thérèse * 24. 12. 1780 (f° 843)
 P. : Joannes Hub. SWEERTS, haar oom (29)
 M. : Anna VAN OSMAEL, haar groot tante (30)
- Henri Jean * 27. 8. 1783 (f° 853)
 P. : Joannes DOTREMONT, zijn oom (15)
 M. : Theresia SWEERTS, zijn tante (31)
- Anne Gertrude * 2. 6. 1785 (f° 859)
 P. : Jean Bt. DUMONT, haar oom (32)
 M. : Anne Gertrude VAN OSMAEL, haar tante (33)
- Philippe * 27. 7. 1788 (f° 869)
 P. : Philippe SWEERTS, zijn oom (34)
 M. : Maria Theresia DOTREMONT, zijn nicht (35)

Mogelijk ook nog Lucia (x BENINTH uit Brugge), doch niet te Hoegaarden geboren (36)

- (17) * 1716 x 1736 Barbe Thérèse VAN OSMAEL, dochter van Vincent x Gertrude VANDER MOLEN
- (18) * 1706 x 1733 Jacques NIJS. Zij was de dochter van Vincent x Gertrude VANDER MOLEN
- (19) * 1702 x 1733 Françoise Thérèse VAN OSMAEL. Hij was zoon van Jacques NIJS x Beatrix SWEERTS
- (20) * 1718 x 1736 Hubert SWEERTS, zoon van Servatius SWEERTS x Cath. PEETERS
- (21) Zie P. Hildebrand "De kapucynen in de Nederlanden en het Prinsbisdom Luik" dl. VII bl. 186 n° 1221
- (22) Zie Fam. schoon - art. 177 - para D.
- (23) * 1708 + 1785 - Pastoor te Hoeg. van 1736 tot 1779.
- (24) * 1735 x 1760 brouwer Joannes DOTREMONT.
- (25) Wsch. * 1746 x 1779 Jean Bt. DUMONT, kapelmeester te Houtem.
- (26) * 1740 x 1765 Petrus Judocus VANDERTAELEN en xx Notaris RONDAS uit Tienen.
- (27) * 1755, broeder van haar moeder.
- (28) * 1748 x 1766 Secretaris Ant. Balth. SWEERTS. Zij was de dochter van Jean Fr. SCHEPERS x Anna VAN OSMAEL
- (29) * 1752 + 1805, Pastoor en Deken te Hoeg. van 1779 tot 1805.
- (30) * 1720 x 1747 Jean Fr. SCHEPERS, zij was de dochter van Vincent V. OSMAEL x Gertrude VANDER MOLEN
- (31) * 1759 x G. DEBOES. Vestigden zich te Antwerpen.
- (32) * 1752 x 1779 Albertine NIJS, dochter van Jacq. NIJS x Francisca Theresia VAN OSMAEL
- (33) * 1861 x 1780 Anne Gertrude VAN OSMAEL, dochter van Martin VAN OSMAEL x Marie VAN den DIJCK.
- (34) * 1762 + 1788
- (35) * 1769 dochter van Joannes DOTREMONT x Anne Gertrude NIJS. Zij x 1791 Lambert FINOULST.
- (36) Vermeld op de afstammingsstaat der rechthebbenden van de studiebeurs Deken H. PEETERS.

7. Kwartierstaten van Elisabeth SWEERTS.

NOTA : Al deze dopen, huwelijken en overlijdens werden te Hoegaarden voltrokken.

Ouders	Grootouders	Overgrootouders	Betovergrootouders	Achterbetovergrootouders
		<u>Servatius SWEERTS</u> * 18. 3. 1670 + 9. 8. 1737	<u>Pieter SWEERTS</u> + ~~30. 11. 1688~~ ^{22. 11. 1676} x 15. 1. 1668	<u>Servaes SWEERTS</u> + 5. 12. 1664 x 23. 6. 1638 <u>Jeanne MEUEEMANS</u> + 14. 11. 1678
	<u>Hubert SWEERTS</u> * 17. 2. 1716 + 27. 3. 1790	x 17. 2. 1700 <u>Cath. PEETERS</u> * 10. 6. 1678 + 19. 4. 1741	<u>Margr. HERMANS</u> * 11. 2. 1636 + 4. 8. 1694	<u>Jan HERMANS (34)</u> + 25. 9. 1676 x <u>Marie HOUWEN</u> + 23. 9. 1676
			<u>Bertel PEETERS</u> * 22. 9. 1633 + 15. 11. 1693 x Sept. 1663	<u>Hendrik PEETERS</u> x <u>Gertr. BECKERS</u>
			<u>Josyne VANDEN PUTTE</u> * 9. 2. 1634 + 26. 9. 1693	<u>Jean VANDEN PUTTE (38)</u> x 3. 1. 1633 <u>Marie CARPEAU (39)</u> + 8. 8. 1674
<u>Servaes SWEERTS</u> * 26. 7. 1742 + na 1794	x 20. 11. 1736 <u>Barbe Th. VAN OSMAEL</u> * 31. 1. 1718 + 14. 8. 1782	<u>Vincent VAN OSMAEL</u> * Aug. 22. 10. 1670. + 28. 8. 1722	<u>Henri VAN OSMAEL</u> + Aug. 7. 12. 1684 x 26. 4. 1668	
		x 3. 1. 1698 <u>Gertr. VANDER MOLEN</u> * 30. 10. 1680 + 2. 2. 1761	<u>Elisab. RENSON</u> * 29. 2. 1644 + Aug. 3. 3. 1707	<u>Vincent RENSON</u> + 9. 9. 1668 x 25. 1. 1640 <u>Clara RALENS</u>
			<u>Renier VANDER MOLEN</u> * 24. 4. 1648 + 24. 9. 1720 x 11. 10. 1677 <u>Françoise PETRI</u> * 13. 7. 1654 + 3. 7. 1720	<u>Renier VANDER MOLEN (44)</u> + 7. 9. 1647 x <u>Gertr. MICHAL</u>
				<u>Michel PETRI</u> + 29. 8. 1676 x 3. 6. 1654 <u>Anna VAN ELST</u>
				<u>Jacques NIJS (48)</u> + vobr 1659 x 24. 7. 1623 <u>Lucie DIETHOUWERS</u>
		<u>Jacq. NIJS</u> * 3. 3. 1662 + 25. 3. 1717	<u>Tossijn NIJS</u> * ~~6. 7. 1629~~ + 20. 4. 1669 x 7. 5. 1661	<u>Henri VAN HERBERGHEN</u> + 20. 7. 1660 x 13. 2. 1628 <u>Agnes LAMENS</u>
	<u>Jacques NIJS</u> * 3. 11. 1702 + 31. 12. 1782	x Okt 1683 <u>Beatrix SWEERTS</u> * 3. 9. 1661 + 28. 11. 1745	<u>Agnes VAN HERBERGHEN</u> * 13. 1. 1636 + 11. 8. 1666	<u>Lambert SWEERTS (52)</u> + 17. 9. 1663 x <u>Anna VAN AERSCHOT (53)</u> + 30. 8. 1663
<u>Anne Cath. NIJS</u> * 4. 8. 1742 + 23. 3. 1794	x 13. 1. 1733 <u>Françoise Th. VAN OSMAEL</u> * 26. 10. 1708 + 18. 2. 1788	<u>Vincent VAN OSMAEL</u> * Aug. 22. 10. 1670 + 28. 8. 1722	<u>Servaes SWEERTS</u> * 13. 10. 1620 + 6. 12. 1697 x	<u>Arnold VAN ASSCHE</u> x <u>Christine GIELIS</u>
		x 3. 1. 1698 <u>Gertr. VANDER MOLEN</u> * 30. 10. 1680 + 2. 2. 1761	<u>Beatrix VAN ASSCHE</u> * 30. 9. 1634 + 20. 1. 1726	16 DEC tekst : en en v gaarden ant in
			<u>Henri VAN OSMAEL</u> * 22. 11. 1676 + Aug. 7. 12. 1684 x 26. 4. 1668 <u>Elisab. RENSON</u> * 29. 2. 1644 + Aug. 3. 3. 1707	<u>Vincent RENSON</u> + 9. 9. 1668 x 25. 1. 1640 <u>Clara RALENS</u>
			<u>Renier VANDER MOLEN</u> * 24. 4. 1648 + 24. 9. 1720 x 11. 10. 1677 <u>Françoise PETRI</u> * 13. 7. 1654 + 3. 7. 1720	<u>Renier VANDER MOLEN (60)</u> + 7. 9. 1647 x <u>Gertr. MICHAL</u>
				<u>Michel PETRI</u> + 29. 8. 1676 x 3. 6. 1654 <u>Anna VAN ELST</u>

(34) zoon van Jan Hermans x Marie Bietens

(38) verm. zoon van Jean Vanden Putte x Marie de Hennef

(39) Verm. dochter van Jean Carpeau x Marie Everaerts

(44) zoon van Bertholomeus Vander Molen x Elisab. Neys

(52) zoon van Servaes Sweerts x Anna Gertr. Bertheis

(53) dochter van Regnier Van Aerschot x Margr. Vandenhaegendoren - (60) zie (44).

(48) zoon van Tossijn NIJS x Margr. Bertheis. (51) dochter van Henri Sweerts x d. v. Van Gaetenen.

Margt. HERMANS

° 11. 2. 1636

+ 4. 8. 1694

Bertel PEETERS

° 22. 9. 1633

+ 15. 11. 1693

x Sept. 1663

Josyne VANDEN PUTTE

° 9. 2. 1634

+ 26. 9. 1693

Henri VAN OSMAEL

+ Aug. 7. 12. 1684

x 26. 4. 1668

Elisab. RENSON

° 29. 2. 1644

+ Aug. 3. 3. 1707

Renier VANDER MOLEN

° 24. 4. 1648

+ 24. 9. 1720

x 11. 10. 1677

Françoise PETRI

° 13. 7. 1654 + 3. 7. 1720

Tossijn NIJS

° ~~6. 7. 1629~~ + 20. 4. 1669

x 7. 5. 1661

Agnes VAN HERBERGHEN

° 13. 1. 1636 + 11. 8. 1666

Servaes SWEERTS

° 13. 10. 1620 + 6. 12. 1697

x

Beatrix VAN ASSCHE

° 30. 9. 1634

+ 20. 1. 1726

Henri VAN OSMAEL ° 22. 2. 1611

+ Aug. 7. 12. 1684

x 26. 4. 1668

Elisab. RENSON

° 29. 2. 1644 + Aug. 3. 3. 1707

Renier VANDER MOLEN

° 24. 4. 1648 + 24. 9. 1720

x 11. 10. 1677

Françoise PETRI

° 13. 7. 1654

+ 3. 7. 1720

+ 25. 9. 1676 x

Marie HOUWEN

+ 23. 9. 1676

Hendrik PEETERS

x

Gertr. BECKERS

Jean VANDEN PUTTE (38)

x 3. 1. 1633

Marie CARPEAU (39)

+ 8. 3. 1674

Vincent RENSON

+ 9. 9. 1668 x 25. 1. 1640

Clara RALENS

Renier VANDER MOLEN (44)

+ 7. 9. 1647 x

Gertr. MICHAL

Michel PETRI

+ 29. 8. 1676 x 3. 6. 1654

Anna VAN ELST

Jacques NIJS (48)

+ vobr 1659

x 24. 7. 1623

Lucie DIETHOUWERS

Henri VAN HERBERGHEN

+ 20. 7. 1660 x 13. 2. 1628

Agnes LAMENS

Lambert SWEERTS (52)

+ 17. 9. 1663 x

Anna VAN AERSCHOT (53)

+ 30. 8. 1663

Arnold VAN ASSCHE

x

Nicolas VAN OSMAEL

° ca 1615

x

Cath. SWEERTS (54)

° 1623

+ 15. 7. 1691

Renier VANDER MOLEN (60)

+ 7. 9. 1647 x

Gertr. MICHAL

Michel PETRI

+ 29. 8. 1676 x 3. 6. 1654

Anna VAN ELST

oren - (60) zie (44).

dochter van Henr. Sweerts x Ant. Van Gelsenen.

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE -UITGAVE : VAN NERUM ; MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Maandelijke uitgave n° 44 der Slachtmaand (NOV) 1963.

ART. 195. - Stb. IV/4 Jean VAN NERUM x Elisabeth SWEERTS. (vervolg van art. 194).

8. Beschrijving der aanverwante families.

SWEERTS (1)

Merk op dat Elisabeth SWEERTS langs vaderskant afstamt van ^{de} Hoegaardse vertakking der SWEERTSEN en langs moederskant van deze uit Bost.

NIJS

Familie van belangrijke brouwers, grondbezitters en landbouwers in en rond Hoegaarden, die ook op politiek gebied een aanzienlijke rol speelde. Voor deze familie wordt een wapen aangegeven : "van azuur met drie merlets van zilver, geplaatst twee en een" (2). Anderzijds zou het geslacht NIJS ook een wapen hebben gevoerd : "van goud met 3 rozen van keel, twee in hoofd en een in voet, met vrijkwartier van zilver beladen met drie vaars van azuur, dwarsbalkgewijze geplaatst" (3).

VAN OSMAEL (4)

Noteer dat Elisabeth SWEERTS tweemaal uit dezelfde overgrootouders stamde, namelijk Vincent Van OSMAEL x Gertrude VANDER MOLEN, zodat haar vader Servaes SWEERTS bijgevolg met zijn rechtstreekse nicht Anne Cath. NIJS was getrouwd. Dit wijst er nogmaals op, hoe nauw al de grote geslachten uit de streek met elkaar waren verwant.

BESLUIT :

De opvoeding van Elisabeth SWEERTS werd bijzonder gekenmerkt door de overwegende invloed en erfbare karaktertrekken der families SWEERTS, NIJS en VAN OSMAEL, terwijl haar echtgenoot Jean VAN NERUM dezelfde ingeborenheid overerfde, uit de gemeenschappelijke kwartierstaten SWEERTS x PEETERS (5).

9. Levensbeschrijving van Jean VAN NERUM x Elisabeth SWEERTS.

A. Uit de Memorieschriften (6).

Anne Elisabeth VAN NERUM schreef in haar memorieschriften het volgende over haar vader :

"C'était un homme de moeurs simples, d'une âme droite, étrangère à la cupidité et à l'ambition. Sincèrement attachés à ses principes héréditaires, à sa croyance en Dieu et aux traditions de ses ascendants, il appartenait à la génération et à ces temps qui ont connu la révolution. Bon époux, il a toujours fait le bonheur de sa femme qu'il avait marié en 1802 (7)"

Over haar moeder schreef zij :

"Ma mère appartenait à la grande famille des SWEERTS, qui si étroitement liée à la notre, a joué pendant longtemps un rôle de premier plan à Hougaerde. Née en 1772 elle passait ses années de jeune fille à la ferme de sa marraine, qui avait marié Jacques DOUTREMONT et qui habitait la ferme du coin (8).

(1) Zie Familieschoon, blz 50, 223, 224, 228, 229, 230 en 235.

(2) Zie Intermédiaire n° 89, blz. 236 "Armorial de Hoegaarde" door Fr. Collon.

(3) Zie Herkenrode, Collection de Tombes, Epitaphes... , blz. 303 en Armorial Everaerts (II 5201)

(4) Zie Familieschoon blz 141.

(5) Zie Familieschoon blz 260

(6) Bewaard in "Stb. arch - VAN NERUM" onder inventaris nr 155.

(7) Merk op dat hier de datum van het burgerlijk huwelijk werd vermeld.

(8) Zie Familieschoon blz. 27. Zij was tevens de tante van Elisabeth SWEERTS.

Comme mon père mourut XV mois après ma naissance, c'est ma mère qui m'a donné une éducation chrétienne pleine d'admiration et de respect pour la famille. Suivant un profond désir de mon père regretté, elle m'a raconté la belle histoire de nos deux familles à un cœur, dont je suis le couronnement (9). Ma mère était si douce, si affectueuse, elle me chérissait avec tendresse. C'est par sa bouche que j'ai appris à mieux connaître et à aimer profondément ma famille, même à tel point que je ne vois pas ses défauts.

Elle était excessivement bonne pour les pauvres vieillards et les malades à qui elle rendait régulièrement visite. Un jour revenant de Aelst (bij Nerm onder Hoegaarden), où elle avait soigné une malade, ma mère me disait les larmes aux yeux : - c'est bien triste que notre commune ne possède pas d'hospice pour tous ces pauvres gens. Après moi tu continueras à leur rendre visite et à les soigner. Dieu te recompensera. -"

- - -

Deze enkele lijnen spreken boekdelen en getuigen van zachtheid en naastenliefde van onze bloedverwanten maar ook tegelijkertijd van hun fierheid, gesproken te zijn uit het grote geslacht SWEERTS. Hun karakter en gans levensdoel komen goed tot uiting en men is geneigd te gaan denken, dat zij uitsluitend bezielde waren met het welzijn van anderen. De familieliefde en kennis van hun geslacht stonden voorwaar in groot aanzien en alles wijst er op dat zij behoorden tot die edelmoedige mensen uit die goede oude tijd, waarvan de opvoeding hun gans verder leven kenmerkte.

B. Jaren van verbittering en droefheid.

Jean VAN NERUM was 5 voet en 4 1/2 duim groot. Hij had kastanjebruine haren, licht ovaal aangezicht, dekde voorhoofd, blauwe ogen, gewone neus, middelmatige mond en ronde kin. Zulks vernamen wij uit vrijgelieden die hij in 1796/97 bekwam, om zich als gepatenteerde brouwers voor zijn zaken naar Leuven, Brussel, Borgworm en Luik te begeven (10).

Hij was een zacht en eenvoudig man, die bijna onopgemerkt door het leven is gegaan. Uitsluitend bekommerd om het geluk van zijn gezin en het welzijn van zijn familie en omgeving, heeft hij de benarde jaren van de Franse revolutie gekend, die aan de bevoorrechtte standen alle macht en vroegere grootheid ontnam, hetgeen bij deze families een diepe verbittering deed ontstaan.

Jean VAN NERUM was 24 jaar oud toen in 1789 te Hoegaarden de politieke onlusten losbraken, die de Revolutie voorafgingen. Het oudelijk huis in de Nieuwstraat werd door een opgezwepte massa bestormd, zijn vader uit zijn schepenfunktie ontheven en de ganse familie door de opstandelingen bespot (11). In 1790 overleed zijn oudste zuster Anne Barbe ingevolge de buitensporigheden door de oppositie begaan (12).

Zijn jongste zuster Dorothea onderging in 1792 na haar huwelijk met Ant. Balth. SWEERTS de hevigste hoon der fransgezinden, wijl haar echtgenoot eveneens uit zijn griffierambt werd ontzet (13). En ook Jean VAN NERUM en zijn broeder Henri zullen wel als spot gediend hebben voor de gehate revolutionairs, zodat het niet verwonderlijk is dat zij het nieuw regiem vijandig gezind waren.

Nochtans heeft Jean zich nooit openbaar met de politiek ingelaten, hetgeen hem echter niet belette menzwering te steunen. Dit blijkt vooral uit de geheime inzegening van zijn huwelijk en de koppige weigering om voor de "agent municipal" te verschijnen. Niettegenstaande zijn gematigde houding, bleven zijn erfelijke principes al het overige beheersen, zoals duidelijk uit de memorieschriften van zijn dochter blijkt.

In Mei 1797 was hij gehuwd met Elisabeth SWEERTS uit Rommersom (onder Hoegaarden), dochter van de in 1790 overleden rekenplichtige van de oude dorpsraad. Beide stamden zij uit voormalige schepenfamilies en beide waren zij ook brouwerskinderen, met dezelfde opvattingen en overtuigingen bezielde. Een maand na hun huwelijk stierf zijn vader Notaris Joannes VAN NERUM, zodat zijn moeder (Cath. BUECKENS) alleen met haar ongehuwde zoon Henri (14) in het grote huis van de Nieuwstraat achterbleef.

Dit huis bood plaats genoeg om de jong gehuwden te vestigen, die er dan ook hun intrek namen. Daar zette Jean het brouwers- en landbouwersbedrijf van zijn vader voort, waardoor hij zijn broeder in de mogelijkheid stelde zijn doktersberoep verder uit te oefenen.

(9) Zie Familieschoon blz 258 ; voetnota 7.

(10) Rijksarchief SGL/Hoeg. reg. 4214 n° 232, 815 en 874.

(11) Zie Familieschoon blz. 113

(12) Zie Familieschoon blz 199

(13) Zie Familieschoon blz 239 tot 245.

(14) Zie Familieschoon blz 202.

Comme mon père mourut XV mois après ma naissance, c'est ma mère qui m'a donné une éducation chrétienne pleine d'admiration et de respect pour la famille. Suivant un profond désir de mon père regretté, elle m'a raconté la belle histoire de nos deux familles à un cœur, dont je suis le couronnement (9). Ma mère était si douce, si affectueuse, elle me chérissait avec tendresse. C'est par sa bouche que j'ai appris à mieux connaître et à aimer profondément ma famille, même à tel point que je ne vois pas ses défauts.

Elle était excessivement bonne pour les pauvres vieillards et les malades à qui elle rendait régulièrement visite. Un jour revenant de Aelst (bij Nerm onder Hoegaarden), où elle avait soigné une malade, ma mère me disait les larmes aux yeux : - c'est bien triste que notre commune ne possède pas d'hospice pour tous ces pauvres gens. Après moi tu continueras à leur rendre visite et à les soigner. Dieu te recompensera. -"

Deze enkele lijnen spreken boekdelen en getuigen van zachtheid en naastenliefde van onze bloedverwanten maar ook tegelijkertijd van hun fierheid, gesproken te zijn uit het grote geslacht SWEERTS. Hun karakter en gans levensdoel komen goed tot uiting en men is geneigd te gaan denken, dat zij uitsluitend bezielde waren met het welzijn van anderen. De familieliefde en kennis van hun geslacht stonden voorwaar in groot aanzien en alles wijst er op dat zij behoorden tot die edelmoedige mensen uit die goede oude tijd, waarvan de opvoeding hun gans verder leven kenmerkte.

B. Jaren van verbittering en droefheid.

Jean VAN NERUM was 5 voet en 4 1/2 duim groot. Hij had kastanjebruine haren, licht ovaal aangezicht, dekde voorhoofd, blauwe ogen, gewone neus, middelmatige mond en ronde kin. Zulks vernamen wij uit vrijgelieden die hij in 1796/97 bekwam, om zich als gepatenteerde brouwers voor zijn zaken naar Leuven, Brussel, Borgworm en Luik te begeven (10).

Hij was een zacht en eenvoudig man, die bijna onopgemerkt door het leven is gegaan. Uitsluitend bekommerd om het geluk van zijn gezin en het welzijn van zijn familie en omgeving, heeft hij de benarde jaren van de Franse revolutie gekend, die aan de bevoorrechtigde standen alle macht en vroegere grootheid ontnam, hetgeen bij deze families een diepe verbittering deed ontstaan.

Jean VAN NERUM was 24 jaar oud toen in 1789 te Hoegaarden de politieke onlusten losbraken, die de Revolutie voorafgingen. Het oudërlijk huis in de Nieuwstraat werd door een opgezweepte massa bestormd, zijn vader uit zijn schepenfunktie ontheven en de ganse familie door de opstandelingen bespot (11). In 1790 overleed zijn oudste zuster Anne Barbe ingevolge de buitensporigheden door de oppositie begaan (12).

Zijn jongste zuster Dorothea onderging in 1792 na haar huwelijk met Ant. Balth. SWEERTS de hevigste hoon der fransgezinden, wijs haar echtgenoot eveneens uit zijn griffierambt werd ontzet (13). En ook Jean VAN NERUM en zijn broeder Henri zullen wel als spot gediend hebben voor de gehate revolutionairs, zodat het niet verwonderlijk is dat zij het nieuw regiem vijandig gezind waren.

Nochtans heeft Jean zich nooit openbaar met de politiek ingelaten, hetgeen hem echter niet belette menzwering te steunen. Dit blijkt vooral uit de geheime inzegening van zijn huwelijk en de koppige weigering om voor de "agent municipal" te verschijnen. Niettegenstaande zijn gematigde houding, bleven zijn erfelijke principes al het overige beheersen, zoals duidelijk uit de memorieschriften van zijn dochter blijkt.

In Mei 1797 was hij gehuwd met Elisabeth SWEERTS uit Rommersom (onder Hoegaarden), dochter van de in 1790 overleden rekenplichtige van de oude dorpsraad. Beide stamden zij uit voormalige schepenfamilies en beide waren zij ook brouwerskinderen, met dezelfde opvattingen en overtuigingen bezielde. Een maand na hun huwelijk stierf zijn vader Notaris Joannes VAN NERUM, zodat zijn moeder (Cath. BUECKENS) alleen met haar ongehuwde zoon Henri (14) in het grote huis van de Nieuwstraat achterbleef.

Dit huis bood plaats genoeg om de jong gehuwden te vestigen, die er dan ook hun intrek namen. Daar zette Jean het brouwers- en landbouwersbedrijf van zijn vader voort, waardoor hij zijn broeder in de mogelijkheid stelde zijn doktersberoep verder uit te oefenen.

(9) Zie Familieschoon blz 258 ; voetnota 7.

(10) Rijksarchief SGL/Hoeg. reg. 4214 n° 232, 815 en 874.

(11) Zie Familieschoon blz. 113

(12) Zie Familieschoon blz 199

(13) Zie Familieschoon blz 239 tot 245.

(14) Zie Familieschoon blz 202.

Hun huwelijk werd bezegend met vijf kinderen, waarvan de eerste drie onmiddellijk na hun geboorte overleden. Dit betekende een zware slag voor de ouders die in groot verdriet werden gedompeld, maar vertroosting zochten in de Voorzienigheid en in de wil van God.

Jean schonk zich volledig aan zijn werk, terwijl zijn vrouw haar twee overblijvende kinderen met alle liefde omringde en zich vanaf dat ogenblik om het lot van zieken en ouderlingen bekommerde.

C. Het gildeleven.

Jean VAN NERUM was 13 j. oud toen in 1778 de gilde der Gulden Lelie werd opgericht. Hij woonde de kroning van de eerste ouderdomsdeken (zijn vader) bij en ook de planting van de familieboom op het Madelonsveld, erfgoed der voorouders.

Met een zekere fierheid zal hij ook wel het geslachtswapen en gildebanier hebben bewonderd, in 1780 door zijn vader aan de Gulden Lelie geschonken, terwijl de gebroeders Joannes, Jacobus en Franciscus VAN NERUM, het volgende jaar hun onderscheidelijke stamvertakkingen met een wapenschild begiftigden.

In 1788 had Jean de ouderdom van 23 j. bereikt en werd officieel tot sekretaris-griffier der gilde verkozen, functie die hij tot aan zijn dood in 1809 getrouwvol bleef volbrengen. In 1803 vierde de "confrerie" haar 25 jarig bestaan en zal de sekretaris-griffier wel een gelegenheidsrede hebben uitgesproken, evenals in 1804 bij het einde van de Besloten tijd, toen de gildedag na 10 jaar onderbreking in alle luister werd hersteld.

In 1808 stelden zij de gilde opnieuw onder de wettelijke bescherming van het gemeentebestuur, waarvan Henri VAN NERUM (broeder van Jean) het burgemeesterschap waarnam.

Helaas, ... een jaar later stierf de gildesekretaris, die door zijn broeder Henri werd opgevolgd (15).

10. Hun overlijden :

Jean VAN NERUM stierf te Hoegaarden op 12 december 1809 te 2 uur 's namiddags in de ouderdom van 44 jaar (16). Hij werd afgedragen door :

- Henri Joseph LINTERMANS, 41 j. rentenier en gebuur (17) ;
- Henri GROETAERS, 42 j. adjunkt-meier en gebuur (18).

Uit de memorieschriften van zijn dochter vernemen wij nopens zijn begrafenis het volgende :

"Il fut inhumé au coin du cimetière. Un monument modeste avec une inscription qui rappelle son nom et son âge fut élevé sur la place où il repose. Ma mère me conduisait, chaque dimanche après la Grande Messe au pied de sa tombe, pour aller prier".

Uit dezelfde schriften kan ten slotte uitgemaakt worden dat hij, alvorens te sterven, aan zijn vrouw verzocht heeft de mooie geschiedenis van hun geslacht aan zijn kinderen te verkondigen, opdat zij zouden weten wie hun ouders zijn geweest. Jean VAN NERUM heeft in zijn leven vele smarten gekend, maar steeds de nodige troost gevonden in het gebed.

o o o

Zijn weduwe bleef met haar twee kinderen Servais (3 j.) en Elisabeth (1 j.) in het huis in de Nieuwstraat wonen, waar Henri VAN NERUM het voogdijschap over de kinderen van zijn overleden broeder waarnam.

In 1811 stierf ook de kleine Servais in de ouderdom van 5 j., zodat nog alleen Elisabeth overbleef, die het troetelkind werd van haar moeder (Elisabeth SWEERTS), oom en voogd (Henri VAN NERUM) en grootmoeder (Cath. BUECKENS).

Zo bleef de toestand tot 1828 toen de grootmoeder overleed. Het volgende jaar werd ingevolge een testament, de akte van deling onder de erfgenamen van Joannes VAN NERUM en Cath. BUECKENS opgemaakt. Onder deze erfgenamen bevond zich hun kleindochter Elisabeth VAN NERUM (dochter van wijlen Jean VAN NERUM x Elisabeth SWEERTS) die in 1830 in het huwelijk trad met Constant VANDERTAELEN en zich een prachtig herenhuis aanschafte in de Tiensestraat (19). Elisabeth SWEERTS ging bij hen inwonen en bleef er gevestigd tot aan haar dood.

(15) Zie Familieschoon, blz 87/88

(16) + Reg. Hoeg. akte n° 20

(17) 1768, broeder van Jean Henri LINTERMANS x Barbe VAN NERUM (Stb. IV/13).

(18) 1767 zoon van Henri x Anne RUTTENS.

(19) huidige stichting "VANDERTAELEN-VAN NERUM" rustoord voor de ouderen van dagen. Zie Familieschoon blz. 20.

Zij overleed er op 17 maart 1839 te 15 uur, in de ouderdom van 67 jaar (20), en werd afgedragen door :

- Jean Bt. LODEWIJCKX, 34 j. (21)
- François LODEWIJCKX, 44 j. (22)

Aan haar dochter had zij gevraagd, steeds de laatste wensen van haar vader zaliger te eerbiedigen, een voorbeeldig leven te leiden, goed te wezen voor de armen en zieken en de ouderen van dagen te helpen.

Deze laatste wensen gaven in 1874 aanleiding tot de edele stichting van het rustoord te Hoegaarden, als laatste weldaad van de eens zo innig verbonden families VAN NERUM en SWEERTS.

E I N D E

ART. 196. - DE BROUWERS VAN HOEGAARDEN.

1. Inleiding.

Hiermede vangt een nieuwe bijdrage aan over de brouwers, brouwerijen, cabarettten en tavernen van Hoegaarden, ten einde de plaatselijke geschiedenis te verrijken.

Het doel hiervan is de grote brouwersgeslachten met hun verwantschap beter te leren kennen en het rendement van hun brouwerijen nader te ontleden.

Dank zij de medewerking van onze Mombaarvader, E. H. VANDER VELPEN, kunnen wij een kijk werpen op de brouwregisters uit de XVIIIe eeuw, hetgeen ons een klaarder beeld schenkt van de brouwnijverheid van Hoegaarden. De genealogen en afstammelingen van Hoegaardse geslachten zullen er veel van hun voorouders in terugvinden en hierdoor hun kwartierstaten en stambomen kunnen aanvullen.

En ten slotte zullen wij door deze bijdrage misschien terug ons eigen bier kunnen vervaardigen, want tal van fragmenten uit het bierbrouwen van onze voorouders, konden teruggevonden worden.

2. Het "mede" bier.

De oudst bekende drank van onze voorvaders was de "mede". Het was een sterk mengsel, bekomen door gisting uit honing en stond bekend als de meest geliefde drank der oude Germaanse volkstammen, die onze gewesten hebben bevolkt.

Wellicht was de "mede" reeds door de Kelten gekend, maar zou later door de Franken zijn verfiind. Het is ook niet uitgesloten dat de Romeinen sommige van hun wijnsoorten of vruchtensappen invoerden, maar bij de inval der Barbaren, zullen deze dranken wel samen met de legioensoldaten terug verdwenen zijn.

Onze voorouders waren grote drinkers, zodat zij de "mede" wel in grote hoeveelheden zullen vervaardigd hebben. Gedurende lange eeuwen maakte de "mede" dan ook de voornaamste volksdrank uit, eerst misschien in zijn ruwe oorspronkelijke vorm, maar achteraf geleidelijk verbeterd en verfiind, doch alles op basis van honing gemaakt. Het is dus niet verwonderlijk dat onze voorouders fel aan biejenteelt deden, om de zo zeer geprezen honing te bekomen, nodig voor het bereiden van hun "mede" bier.

Soms voegden de vrouwen er sap van geheime kruiden aan toe, om bij hun mannen de hartstochten op te wekken.

3. De wijnboeren.

Na de kruistochten geraakte de druiventeelt meer en meer in voege en zouden onze voorouders de "mede" prijs geven, om zich volledig aan de zoete en heerlijke wijn te schenken, want zij hadden de ervaring opgedaan dat de wijn aanleiding gaf tot verfiining, zang en liefde.

De oudst geschreven bronnen over de druiventeelt te Hoegaarden, dateren van in 1267 en vermelden de vermaarde wijngaarden van de Ridders van Aalst. Ook de Groeninkouter, gelegen boven Egypte, tussen Hoegaarden en Houtem, schijnt een bijzondere waarde te hebben gehad.

De meeste wijngaarden hadden een gemiddelde oppervlakte van 6 à 12 a. en waren door muren omringd, om de druiven tegen rukwinden en lange vingers te beschermen. Zij waren grotendeels gelegen op de Zuiderflank der golvende heuvels van het Schoor- of Nermadal, ook soms "Hoegaards bergland" genaamd. Anderen bevonden zich ook te Overlaar, Rommersom en Autgaarden, waar de warme zon de flanken bescheen. De witte wijn die in de streek vervaardigd werd, stond als een der beste landwijnen bekend en werd in vele huizen getapt, zodat de Hoegaardiërs reeds lang voor vele andere gewesten uit onze Vlaamse gouwen, deze heerlijke drank kenden en in grote hoeveelheid gebruikten.

(20) + reg. Hoeg. akte n° 5 verso

(21) bakker en gebuur van de overledene

(22) * ca 1795 zoon van Henry x Anne SMEYERS. Was gemeentesekretaris en gebuur van de overledene. Vader van de latere burgemeester Leopold LODEWIJCKX, die tevens Eredeken der Gulden Lelie was.

Een oude legende verhaalt dat de Koning der Zigeuners, die jaarlijks in het gehucht Egypte zijn tenten kwam opslaan, uit dankbetuiging aan de Hoegaardiers de geheimen der wijnbereiding heeft geleerd. Voor de gemeente schijnt het in elk geval een winstgevend zaak te zijn geweest, want er ging haast geen jaargeding voorbij, zonder dat een of andere verordening ten voordele der wijnboeren werd getroffen. Zo de gemeente de wijnhandel beschermde, dan waakte zij er tevens over dat er geen onrijpe druiven werden geplukt, hetgeen aanleiding kon geven tot een minderwaardige fabrikatie. En juist hierdoor geraakte de vermaardheid van de Hoegaardse wijn, zo snel in het ganse land bekend.

Dit laatste blijkt voldoende uit de rapporten der tolbeambten, die van de wijnboeren een hoge doorvoertaks eisten, om met hun volgeladen karren door het land te trekken. Ook gebeurde het dat deze beambten soms vaten in beslag namen en het dan met de Hoegaardiers aan de stok kregen. Zo legde Paulus HULSEN te Leuven de hand op verschillende wijnvaten en nam een zekere CRIECKE uit Mechelen, in 1551 te Werchter 147 vaten in beslag. Maar de wijnboeren beriepen zich op hun privilegiën, "oude geleyde" genaamd, door Keizer Karel toegestaan en alles kwam weer in orde.

Maar uit de rapporten vernemen we ook de namen van enkele wijnboeren, met het aantal "stucks" door de beambten aangeslagen, (SGL/Hoeg. reg. 4288). Het waren : Joannes VAN HERBERGHEN (17 st.), H. TRITSMANS (40 st.), GOORIS TRITSMANS (12 st.), Boudewijn TRITSMANS (5 st.), Goosen VAN MOL, zoon van Jan (20 st.), G. VAN MOL, zoon van Goesen (-9 st.), Renier VAN ORSMAEL (5 st.) Lambrecht FONTENIERS (12 st.), R. VANDEVELDE (20 st.) en W. PIERAERTS (3 st.).

Hieruit blijkt dat de TRITSMANS* en van MOL's tot zeer oude wijnboerenfamilies behoorden.

De hoge bloei van de Hoegaardse wijnhandel in de 15e en 16e eeuw, wordt eveneens aangetoond door de veelvuldige akten van koop, verkoop en nalatenschap van wijngaarden, die tot de duurste gronden werden gerekend. (Hageland-sche Gedénkschriften jg. 1908 bl. 109).

De Hoegaardiers wendden ook hun wijn tot listen aan. Zo o. a. bij het bezoek van een hogere ambtenaar, wisten zij hem steeds voor hun zaak te winnen, door hem en zijn gevolg wijnaan te bieden. Het verteer van zulke mannen, wanneer zij in Hoegaarden verschenen, was de moeite waard.

Zo lezen wij in de dorpsrekeningen van 1498 tot 1527 : "betaelt by de innekomsste vanden baellieu van Haspengau vertert geweest is mit synen volcke inne diverse plaetse, soe in de zwaene, int cloester, by philips slegers, quirin van belongen, jan vandevelde, jan berchmans, johan berwouts, aerdt van belongen ..... 82 gulden". Dus veel kapellekens en groot verteer !

Maar niettegenstaande deze hoge bloei was de Hoegaardse wijnhandel in 1582 reeds tot 1/3 geslonken, ofschoon er toen nog een 100 tal wijngaarden in uitbating gehouden werden door 71 wijnboeren. (Cijnsboeken van 1582). In dezelfde registers staan 50 percelen vermeld als "lant voortijts wijngaert", hetgeen er op wijst dat op al die gerooide gronden, eertijds druiven werden geteeld.

De invoer van Franse wijnvoorten uit het Zonnige Zuiden en de opkomende biennijverheid, waren oorzaak dat de Hoegaardse wijnteelt stilaan begon te slinken, om weldra de plaats te ruimen voor de dranken gemaakt van gersten, tarwe en hop. Zij kunnen er zich nochtans op roemen dat de witte wijn van Hoegaarden, zes eeuwen heeft stand gehouden en slechts diende te wijken voor de konkurentie en niet voor de hoedanigheid.

4. Het bier.

Zoals de wijn de "mede" had verdréven, zo zou ook het bier op zijn beurt de wijn overtreffen, want van al de dranken gaat er niets boven het bier, beweerden de Hoegaardiers. Zij hadden ondervonden dat de wijn te snel de zinnen bedwelnde en verkozen het bier, waarvan ze een grotere hoeveelheid konden gebruiken. Zij wisten dan ook zulkdanige soort te vervaardigen, die spoedig de vermaardheid van de wijn te boven ging en aan betere voorwaarden kon geleverd worden.

Een deskundige beschreef deze drank als volgt : "Het Hoegaards bier heeft een bewonderenswaardige kroon en loopt als geen enkel ander, zoet en zacht naar binnen. Het is een der meest verfrissende dranken, licht troebel met weinig kleur, maar uiterst rijk aan fijne schuim. Men kan er overvloedig van drinken zonder ongesteld te zijn, zodat het een uitverkoren drank is bij zomerwarmte."

Van in de 16e eeuw stond het witte bier van Hoegaarden reeds hoog in aanzien en versierde menige rijkemanstafel. Bekend tot ver over de grenzen van de oude "Vrijheid", heeft het menige vreemdeling aangelokt en drie eeuwen lang de bloei en welvaart der gemeente verzekerd.

Nergens was het bier zo goed, nergens werd er meer gedronken en nergens was het volk zo vrolijk als in de Getegouw, waar de Schoorbeek loopt en iedereen bijna zelf brouwer was.

In de oude oorkonden wordt het Hoegaards bier beschreven als het beste middel om kommer en zorgen te verdrijven, kracht en levenslust op te wekken.

Als een heerlijke ruiker was het onovertrefbaar in smaak en hoedanigheid en vormde door zijn beste graanbereiding de uitverkoren drank van jong en oud. Tussen al de bieren spande het witte bier de kroon en werd genomen tegen dorst, honger, hoofd- en buikpijn en ook om "in forme" te blijven, want het bevatte minerale krachten, ten eerste geprezen als voorbehoedmiddel tegen allerlei ziekten en kwalen en fel gewaardeerd voor de reiniging der ingewanden.

De talrijke bronnen van Hoegaarden bevatten inderdaad bacteriologisch zuiver en goed gefilterd water met weinig chloor, maar rijk aan ijzer en zwavelwaterstof, een zekere hoeveelheid kooldioxyde inhoudend, gunstig voor de spijsvertering en geladen met radio-actieve bestanddelen, nodig voor de gezondheid. Het mineraal water van Hoegaarden is voedzaam, prikkelt de eetlust en bevordert de werking der maag, door de opwekkende en versterkende minerale stoffen die het inhoudt. Bovendien werd de aanwezigheid van solfer in verdunde colloïdale vorm vastgesteld, gemakkelijk verteerbaar en nuttig voor het organisme. Dit laatste bestanddeel maakt de meerderheid uit van het Hoegaardse bronwater.

De rasechte Hoegaardiërs beweerden, dat ieder die het witte bier naar juiste waarde wist te schatten, minstens 100 jaar oud kon worden, zonder naar de heelmeester te lopen. De ouderen van dagen schreven hun lang leven toe aan het goede bier, terwijl ook de geneesheren het als versterkende drank aan zieken voorschreven, want in het Hoegaardse bier stak "eten en drinken".

En reeds van in 1559 had dit bier naam verworven en werd door Goropius Becanus in het Latijn als volgt bezongen: "Niets is meer geschikt dan het heerlijk bier van Hoegaarden, om de sombere nevels uit het hoofd te jagen, tot vrolijkheid op te wekken, dichterlijkheid, zang en liefde in te blazen en tevens om de beste wijn te vervangen". Niet verwonderlijk dan dat de wijnboeren door de bierbrouwers voorbijgestoken werden en Hoegaarden weldra bekend stond als de streek van het goede bier, waar alleen de dieren water dronken.

Onze voorouders dronken bier om uiting te geven aan hun blijdschap bij geboorte, verloving, huwelijk, feest en kermis. Zij dronken ook uit welgezindheid bij 't leggen van de eerste steen en eerste dakpan van hun huis of hoeve, bij 't zaaien en het oogsten, bij het inhalen en het dorren. In de zomer dronken zij om zich te verfrissen en in de winter om zich te verwarmen. Zij dronken eveneens bij begrafenissen om hun verdriet weg te spoelen of uit gramschap tijdens de dorpswilt.

Maar dit lekker nat speelde meermaals lelijke parten aan de mannen uit het gewest. Tijdens de herberggruizen kwam het vaak tot pottengerinkel en ook tot vechten, zodat het te Hoegaarden een vaste gewoonte werd, nooit zonder wandelstok uit te gaan, maar in feite was dit een knuppel, "klopstek" genaamd en als verdedigingsmiddel gebruikt. Maar anderzijds werd menige ruzie ook dikwijls door het drinken van enkele smakelijke potten "Hoegad" bijgelegd, zodat het bier ook zijn goede kanten had.

De oudst bekende uitvoer van Hoegaards bier dateert van in 1550 (SGL/Hoeg. reg. 4288), terwijl er vanaf 1608 sprake is van invoerrechten op het bier dat te Diest, Brussel, Hal, Leuven, Charleroi, Namen en Luik werd binnengebracht. En net als de wijnboeren gebeurde het dat de biervoerders het aan de stok kregen met tolbeambten, zoals in 1550 te Rumpst waar een grote hoeveelheid bier werd onderschaft.

Als trouwe onderdanen van Luik, maar door hun voordelige ligging in Brabant, wisten de Hoegaardiërs steeds op behendige wijze aan de greep der belastingen te ontglippen en verstonden ook de kunst om door het bier de legerovergunstig te stemmen, waardoor zij hun gemeente van vele rampen bespaarden. Dat er veel tavernen en cabareten waren, leren wij uit een Luiks mandement van 1571 "Wy bevelen dat alle werden en werdinnen, herbergiers, taverniers oft cabaret-houdende brouwers ende biervercopers, noch oock de meesters oft regeerders van den goidtschuysen, hospitalen ende andere huysen geordonneert, om de arme te ontfangen, te drincken en ten logist te geven".

Bij de aanvang der 17e eeuw toen de wijn zo goed als van het toneel verdwenen was, lag het bier in kruiden en kannen gereed, om alle aandacht op zich te trekken. De biersoorten die er toen vervaardigd werden en reeds naam hadden verworven waren:

- het middelbier of gewone bier, gerekend aan 6 rijngulden 4 st.
- het goedbier of geschenksbier, aan 20 rg.
- het dobbelbier of extrabier, aan 24 rg.

(vervolgd)

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE -UITGAVE : VAN NERUM ; MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art. 197: Stb. IV/5: Barbe Van Nerum x Henri Dewaelheyns.

1. Geboorte.

- Anne Barbe Van Nerum zag het daglicht te Hoegaarden in de brouwerij en het pachthof op de Vroente (1), als eerste kind van Jacobus Van Nerum (32 j.) en Cath. Van Autgaerden (24 1/2 j.) Zij ontving het doopsel in de St. Gorgoniuskerk op 6 januari 1770 (f° 804) en kreeg als peter en meter:

- Franciscus Van Autgaerden, haar grootvader (2)
- Anne Barbe Van Nerum, haar nichtje (3)

2. Huwelijk.

- In de ouderdom van 23 1/2 jaar, trad zij te Overlaar in het huwelijk op 24 okt. 1793 "in omnibus bannis" met Jean Henri Dewaelheyns (f° 1046). Hun getuigen waren:

- Joannes Coenen (4)
- Guillaume Kinnar (5)

- Deze akte stemt tot nadenken:

- 1° Zij trouwde niet te Hoegaarden, zoals het de gewoonte was, maar wel te Overlaar waar haar echtgenoot woonde.
- 2° Hun getuigen waren geen familieleden.
- 3° Alle roepen werden afgekocht, hetgeen op een dringend huwelijk was.
- 4° Zij was reeds 6 maanden in verwachting toen zij trouwde.

- Mag hieruit besloten worden dat zij het ouderlijk huis had verlaten omdat haar familie zich tegen dit huwelijk verzette en in afwachting te Overlaar was gaan wonen. De toestand waarin zij verkeerde was wellicht de reden van dit verzet, of dient zij gezocht in het feit dat haar echtgenoot de kleinzoon was van Petrus Nijs, die zich in 1749 als gezworene te Overlaar tegen de Regentie en de Schepenfamilies had gekeerd tijdens de fameuze dorpswisten. (6)

- Berstgenoemde oorzaak zal wel de meest overwegende geweest zijn. Door de onenigheden schenen snel te zijn bijgelegd, zo men de doopheffers van hun kinderen bekijkt en nagaat waar het jonge gezin zich ging vestigen.

-
- (1) Zie Familieschoon art. 183.
(2) idem blz. 123.
(3) idem blz. 190.
(4) * ca 1746, knecht bij E. H. Henri Van Autgaerden, pastoor te Overlaar (oom van de bruid).
(5) tot heden onbekend, *verm. Maesdover 11.5.1763*
(6) Zie Familieschoon blz. 68.

3. Hun kinderen.

- Uit hun verbintenis sproten volgende kinderen, allen te Hoegaarden in "t Nieuwhuys" (7) geboren, met uitzondering misschien van het eerste:

- Barbe * 16. 1. 1794 (f° 889) + 9 vendémiaire XIV (31. 9. 1805).

P: Henri Dewaelheyns (Wallens), grootvader.

M: Anna Maria Van Autgaerden, grootmoeder.

- Jean Henri * 4. 1. 1796 (f° 896) + na 1847.

P: Jacobus Van Nerum, grootvader.

M: Elisabeth Van Autgaerden, tante (8)

x 6. 12. 1820 (akte 15) met Anne Cath. Calu uit Hoegaarden (9)

woonden op de Vroente en waren landbouwers.

- André-Joseph * 10 Frimaire VI hetzij 30. 11. 1797 (akte 11) + na 1847.

P: Andreas Josephus **Bangiet**, Pastoor te Wasseiges.

M: Elisabeth Van Autgaerden, tante.

X te Quaregnon in Henegouwen.

Was schrijver (bediende)

- Jean Jacq. François * 25 Germinal VIII hetzij 15. 4. 1800 (akte 3) + 29. 9. 1801.

P: Joannes Sweerts, kleinkoosijn (10)

M: Anne Gertrude Van Osmael (11)

- Maria-Theresia * 27 Pluviose X hetzij 16. 2. 1802 (akte 40) + 21. 12. 1822.

P: Carolus Van Nerum, oom (12)

M: Theresia Van Nerum, tante (13)

- Marie Elisabeth * 25 Thermidor XII hetzij 13. 8. 1804 (akte 76) + 10. 6. 1825 (akte 55)

P: Joannes Bt Van Autgaerden, oom (14)

M: Maria Elisabeth Dewaelheyns, tante (15)

Zij was naaister.

- Eugeen * 2. 12. 1806 (akte 42 verso) + 20. 8. 1863 (akte 51)

P: Petrus Josephus Evrard (16)

M: Francisca Van Nerum, tante (17)

X: 13. 12. 1834 (akte 13) art. Petronella Ausloos uit Rommersoort (18)

Hij was schrijnwerker en zij naaister.

(7) Familieschoon blz. 248.

(8) * 1750 x 1777 Jean Fr. Modave, woonden aan de Grote Brug te Hoeg.

(9) * 30. 1. 1794 dochter van Jean X Marie Elisabeth Andries.

(10) * 1754 X 1780 Anne Gertrude Van Osmael, woonden te Zittert-Lummen.

(11) echtgenote van vorige, dochter van Pierre Martia Van Osmael X Marie Van Den Dyck.

(12) * 1773 X Petronella Verhaeren, winkeliers te Zittert-Lummen (stb. IV/7)

(13) * 1780 X 1806 Petrus Josephus Evrard, apotheker te Hoeg (stb. IV/10)

(14) * 1777 X 1800 Francisca Van Nerum, burgemeester Te Hoeg van 1804 tot 1808 (stb. IV/6)

(15) * 1764 X 1785 Trudo Hubens

(16) echtgenoot van Theresia Van Nerum (zie voetnoot 13) werd * 1775 te Geldenaken als zoon van Martin Joseph Evrard en Marie Isabelle Jeanne Demiddel.

(17) * 1771 x 1800 Jean Bt Van Autgaerden (zie voetnoot 14)

(18) * 17. 12. 1808 dochter van Jean X Anne Cath. Van Den Putte.

- Charles * 15. 8. 1809 (akte 23 verso) + 20. 11. 1831 (akte 65)
P. Trudo Hubens (19)
M. Petronella Francisca Verhaeren (20)
Was schrijver (bediende)

- Constance: * 10. 1. 1812 (akte 1 verso) + 24. 8. 1836
P. J. Dewaelheyns, vermoedelijk haar grootvader.
M. Cath. Van Nerum, tante (21)
X 3. 8. 1836 met haar kleinkoosijn Henri Van Autgaerden (22)

4. Beroep en woonplaats.

- Rond 1794 na de geboorte van hun eerste kind, kwam de verzoening tot stand en ging het jonge gezin zich in "'t nieuwhuys" vestigen, dat als eigendom stond aangeschreven van Jacobus Van Nerum, om in 1821 in voordonatie op Barbe Van Nerum over te gaan. Henri Dewaelheyns was gemeente-ontvanger te Hoegaarden en baatte tevens het kleine pachtshof van 't nieuwhuys uit, terwijl zijn vrouw er de herberg open hield.

5. Wie was Jean Henri Dewaelheyns.

- Hij werd geboren te Overlaar en gedoopt in de St. Lambertuskerk op 31 maart 1769 (f° 1025). Tot doopheffers kreeg hij:

- Henri Van Autgaerden, pastoor te Overlaar.
- Marie Agnes Nijs, tante (23)

- Hij was de oudste zoon en het 3e van vijf kinderen, gesproten uit het landbouwersgezin Jean Henri Dewaelheyns, de oude en Ermelinde Nijs. Zijn broeder en zusters waren:

Maria Elisabeth: * 8. 10. 1764 (f° 1024) + 20. 1. 1848 (akte 10)
P. Petrus Neijs, grootvader.
M. Maria Elisabeth Dewaelheyns, tante (24)
x 30. 6. 1785 met Trudo Hubens (f° 1043)
tt. Gerardus Brasseur en Libertus Van Elderen.
Zij waren winkeliers te Hoegaarden.

Maria Theresia: * 26. 11. 1766 (f° 1025)
P. Servaes Petrus Neijs, kleinkoosijn (25)
M. Marie Elisabeth Stevens, grootmoeder.
x 7. 11. 1789 met Jean Renette (f° 1044)
tt. Henri Dewaelheyns (haar broeder) en Laurent Gielles.

Lambertus: * 26. 9. 1771 (f° 1026) + 20. 11. 1831 (akte 64)
P. Lambertus Dewaelheyns (vermoedelijk oom)
M. Theresia Mareels, grootmoeder.

(19) echtgenoot van Marie Elisabeth Dewaelheyns (zie voetnoot 15). Hij werd * 1762 als zoon van Jean Batp. x Julienne Cath. Putzeys.

(20) echtgenote van Carolus Van Nerum (zie voetnoot 12). Zij werd * 1766 te Zittert-Lummen als dochter van Josse x Jeanne Thérèse Fossion.

(21) * 1778 x 1809 Servais Nijs (Stb. I V/9)

(22) * 1807 zoon van Henri x Anne Thérèse Nijs, woonden in "'t Brouwershuys".

(23) * 1742 x 1775 Jean Van Mol

(24) Was meid bij Sieur Van den Bergh te Binkom (akte 7. 5. 1775). en * Hakendover 1738.

(25) * 1730 zoon van Jean Corneille Neijs x Marie Agnes Vanderstraeten.

Anna Josepha: ° 28. II. 1774 (f° 1028) + na 1786
P. Jean Bapt. Van Autgaerden (26)
M. Anna Josepha Van Goetsnoven, ^{ad hoc} Kleinricht (27)

(vervolgt)

Art. 198: DE BROUWERS VAN HOEGAARDEN

(vervolg van art. 196)

5. De Brouwersgilde.

Door het vruchtbaar akkerland kende de graanhandel te Hoegaarden een uitzonderlijke bloei en deden de graanmolens goede zaken. De boeren lieten hun beste granen malen om in de biernijverheid te worden verwerkt, zodat menige vreemdeling zich aangetrokken voelde, om zich te Hoegaarden als brouwer te vestigen. Maar de brouwersgilde kwam hiertegen in verzet en op 22 Dec. 1615 vaardigde haar beschermheer, de Frinsbisschop van Luik, Ferdinand van Beieren, volgende verordening uit.

- 1° Geen enkele brouwer mocht zich te Hoegaarden vestigen, tenzij hij tot de katholieke godsdienst behoorde en trouw wilde beloven aan het gezag van de Luikse Bisschop en zijn opvolgers.
- 2° De zonen van Hoegaardse brouwers en zij die reeds 12 jaar lang als brouwer te Hoegaarden gevestigd waren, moesten geen patentrecht betalen, al de anderen wel. Dit patentrecht bedroeg 15 gouden florijnen voor de Luikse onderdanen, 30 fl. voor hen die uit Brabant of een andere streek buiten Luik afkomstig waren, terwijl de bastaarden of onwettige kinderen van Luikse afkomst 35 fl. en deze der vreemdelingen 60 fl. moesten betalen.
- 3° Een Hoegaardse brouwersdochter mocht zonder patent haar vader als brouwer opvolgen, maar indien zij geen brouwerszoon trouwde, moest zij 12 fl. patentgeld storten.
- 4° Een vreemdeling als gast in een brouwerij tewerk gesteld, moest beloven minstens 3 jaar in dienst te blijven.

Verder kwamen er nog enkele punten bij, om de goede kwaliteit van het bier te handhaven. En zo werden de Hoegaardse brouwers van hogere hand bevoordelgd, maar tegelijkertijd wilde de Bisschop de poort open laten voor vreemde nijveraars, om de opbloei van de biernijverheid te bevorderen.

6. Enkele oude brouwersgeslachten.

Pas van bij de aanvang der 18e eeuw zijn vastere gegevens bekend nopens de biernijverheid van Hoegaarden. Zo zien we dat de eerste kwarteeuw terecht als de "opbloeiingsperiode" mag bestempeld worden, waarin een 25 tal brouwerijen tot stand kwamen of zich verder ontwikkelden, om weldra het hoge woord te gaan voeren. Deze brouwerijen bevonden zich in het dorp zelf, te Houtem, Bost, Nerm of Aalst en waren het eigendom van Hoegaardiens, of werden door kloostergemeenschappen uitgebaat.

De Meester-Brouwers uit die tijd waren de toonaangevende mannen, die als de meest vooraanstaanden uit hun streek in de Regentie zetelden en er het leven en de politiek bepaalden. Door onderlinge nithuwelijking van hun kinderen zorgden zij er voor dat alle eigendommen in eigen families bleven, waardoor zij zich aanzienlijk wisten te verrijken en grote grondbezitters werden.

Het loont de moeite deze brouwers- en schepenfamilies nader te leren kennen, want zij maakten inderdaad de kern uit der grote heersende geslachten uit de oude "Vrijheid" van Hoegaarden, die vaak als kleine landadel werden beschouwd en in hun gewest in groot aanzien stonden.

Doch alvorens tot de beschrijving van deze geslachten over te gaan vermelden wij vooreerst de brouwers BORMANS die gedurende drie generaties stand hielden en bij de oudst bekende bierbrouwers van Hoegaarden behoorden. Men had achtereenvolgens:

- Jan BORMANS: ° ca 1590 x ca 1610 met Margriet VAN OSMAEL (1), in 1612 vermeld als brouwer te Nerm, burgemeester te Hoegaarden in 1624 en + in 1654.

(26) Notaris te Hoeg. ° 1747 x 1776 Clara Fueskens.

(27) ° 1752 te Piétraiz als dochter van Roch Van Goetsnoven x Marie Cath. Gillard.

(1) vermoedelijke dochter van Goert Van Onzsel x Cath. Van Mollé.

- Daniel BORMANS, zoon van vorige, ° ca 1618 x 1641 met Marie DE KINDER (2) en xx 1654 met Josyne VAN DEN PUTTE (3). Hij woonde te Hoegaarden in de huidige hoeve CIPERS, waar hij brouwer en tevens landbouwer was. Hij werd eveneens tot Burgemeester verkozen en + in 1662.

- Hendrik BORMANS, zoon uit het 2e huwelijk van vorige, ° 1661 x 1683 met Maria Anna BONJEAN (4), volgde zijn vader als brouwer op (5).

Anderzijds mag ook "Eersaeme" Germijn SPAENS niet vergeten worden. Hij werd ° 1621 als zoon van Aerdt SPAENS & Marie VAN DE ROYE en huwde 1642 met Barbara Van Schrieck. Was schepen en Burgemeester te Tienen, maar had in 1657 een brouwerij te Hoegaarden (6). Bij de aanvang der XVIII eeuw waren deze brouwerijen echter verdwenen en hadden plaats geruimd voor de "Groten" uit de streek, die tijdens de "Gouden Eeuw" te Hoegaarden als Meester-Brouwers en Notabelen naam zouden verwerven. Dit waren:

A. "t Groet paenhuis"
Vermoedelijk gelegen waar zich de voormalige brouwerij LORIERS bevond, bestaande uit een brouwhuis salend aan een eenvoudig woonhuis uit Gobertangesteent en voor het eerst vermeld in 1709. (Lag ongeveer over de huidige magazijnen van de Hougardia, niet verwarren met de burelen) aan een

De eigenaar was Meester-Brouwer Bernard VANDERMOLLEN, ° 1680 zoon van Bernard en Jeanne GULPEN. Hij x met Barbara Theresia WINDELINCX uit Tienen, van wie (° 10.6.1688 Sout. v. Jan x Barbara Taveriers) van wie:
Arnold ° 1708 (7), Christina ° 1709, Pierre Jacques ° 1711, Anna Barbara ° 1712 (8), Bernard ° 1714, Maria Christina ° 1716, Bernard ° 1717, François ° 1719, Anne Gertrude ° 1720 (9), Jean François ° 1722 (10), Barbara Clara ° 1724, Elisabeth ° 1724

"Na de dood van Bernard in 1743 zette zijn weduwe de brouwerij voort.

Tijdens de slag van Neerwinden in 1793 viel een bende soldaten, aangelokt door het goede bier, het dorp binnen en bij schermwutselingen beschadigde een verloren kogel het schild, dat het jaartal 1753 droeg (jaartal dat op heden nog ver van bewezen is en zeker niets te maken heeft met de latere brouwers Lורים).

ers (15)
bier,
atum

23

B. "t paenhuis op de Beek"

Deze brouwerij lag op de Beek (huidige Stoopkensstraat) en schijnt eveneens rond 1709 te zijn begonnen. Zij werd uitgebaat door een andere Bernard VANDER MOLEN, kozijn van de brouwer op 't groet paenhuis. Hij werd ° 1682 als zoon van Renier x Francisca PETRI. In 1705 huwde hij met Elisabeth VAN OSMAEL (16) en xx rond 1730 met Anna Maria DEVROYE.

Hij was Burgemeester te Hoeg. in 1712 en schepen in de Regentie tijdens de dorptwisten van 1749 (17). In 1748 liet hij op de hoek der huidige Tomme-en Pastorijsstraat, de hoeve "Refugie der 11.000 maeghden" bouwen, die later vermoedelijk op zijn zoon Nicolae overging.

-
- (2) ° 1662 dochter van Paschier De Kinder x Sibylle Van Steenweghen.
  - (3) ° 1634 dochter van Jean Van den Putte x Marie Carpeau. Zij x 1663 Bertel Peeters en werden de grootouders van Barbe Sweerts (x Charles Van Nerum). Zie Familieschoon blz. 50 tot 52.
  - (4) ° 1661 dochter van Vincent Bonjean x Anna Van Osmael.
  - (5) Zie Familieschoon blz. 25/26 en 197/198
  - (6) Verwant met Pascalie Jacoba Spaens (x Carolus Wanten), van wie Carolus Wanten de jonge (x 1659 Lucia Van Jongh), van wie Lucia Wanten (x 1681 Joannes Van Nerum), van wie Charles Van Nerum (x 1723 Barbe Sweerts).
  - (7) Verm. x 1758 met Gertrude Bochen, schoolmeester te Hoeg en burg. in 1747, 1759 en 1761.
  - (8) x 1737 met Antoon Stockmans.
  - (9) x 1744 met Louis Hermans.
  - (10) x 1762 Anne Cath. Struys uit de brouwerij Struys te Houtem. Was gezworene in 1787.
  - (11) x 1760 met de huurbrouwer Guill. Goosens.
  - (12) x 1757 Elisabeth Collart, Handelaars te Hoeg.
  - (13) x 1758 Marie Cath. Van Ex, (° 1729 dochter van Libert en Elisabeth Schoolmeesters). Hij was tonnenmaker en werd in 1796 tot municipaal officier benoemd.
  - (14) x 1761 Francisca Ruiters en xx 1773 Christina Sterckendries.
  - (15) Weren van Nancy naar Hoegaarden uitgeweken, ingevolge de intrekking van het edict van Nantes door Lodewijk XIV in 1685.
  - (16) ° 1684 dochter van Henri x Elisabeth Renson uit Autgaerden. Zij was de zuster van Vincent Van Osmael (burg. te Hoeg in 1713 en 1717), die x met Gertrude Vander Molen (zuster van Brouwer Bernard Vander Molen op de Beek).
  - (17) Zie Familieschoon blz. 63.

Uit zijn 1e huwelijk sproten:

Renier * 1706, Henri * 1707 (18), Vincent * 1709, Nicolaes * 1710 (19), Francisca * 1714 (20), Bernard * 1717, Catharina * 1719, Renier * 1722, Elisabeth * 1724 (21) en Maria Deodata * 1727 (22).

Uit het 2e huwelijk werden geboren:

Jean Henri * 1731, François * 1732, François * 1733, Anna Cath. * 1735 (23), Maria Elisabeth * 1738, Jean Bernard * 1740 (24) en Maria Elisabeth * 1743 (25).

Meester-Brouwer Bernard VANDER MOLEN + in 1757. Zijn paenhuis werd voortgezet door zijn weduwe, gesteund door haar zoon François * 1733 en diens halfbroeder Bernard * 1717. Vanaf 1769 stond de brouwerij nochtans op naam van François, terwijl Bernard er medebrouwer was, waaruit mag be-sloten worden dat hij ze in voordonatie had gekregen (26).

De nieuwe eigenaar François VANDER MOLEN x 1763 met Maria Francisca GEERTS (27). Hun kinderen waren: Jean François * 1764, Marie Rose * 1766, Marie Cath. * 1768, Marie Cath. * 1769, Bernard * 1771, Jean Bapt. * 1772, Marie Thérèse * 1774, Marie Elisabeth * 1776, Jean François * 1778 en Marie Françoise * 1779.

C. Brouwerij BIETENS.

Lag in het dorp en behoorde toe aan Meester-Brouwer Jan BIETENS, vader van:

- Jean Henri (x Maria Sevenants)
- Guillaume (x Maria Schrijvers) receveur en collecteur (= burgemeester) in 1681. Het paenhuis BIETENS schijnt van in de XVIIe eeuw te dateren.

D. Brouwerij GEERTS te Houtem.

Dateert van uit de XVIIe eeuw en was gelegen te Houtem onder Hoegaarden. Zij werd als eigendom vermeld van Meester-Brouwer Jan GEERTS, de jonge, * 1652 als zoon van Jan x Cath. Cabergh. Hij huwde rond 1684 met Cath. VAN DER EYCKEN, van wie:

Marie Cath. * 1685, Cath. Barbe * 1687 (28), Jan * 1688, Hubert * 1689, Antoon * 1691 (29), Gregoor * 1693, Gorgonn * 1695, Andonin * 1697, Gregoor * 1701 (30) en Daniel * 1703.

Brouwer Jan GEERTS + 1710 en werd opgevolgd door zijn zoon Hubert die in 1718 te Oorbeek in het huwelijk trad met Clara VAN HAGENDOREN (31), van wie:

Gregoor * 1725, Clara * 1728 en Hubert + 1728.

E. Brouwerij STRUYS te Houtem.

Dit paenhuis was eveneens gelegen te Houtem en schijnt rond 1710 begonnen te zijn door Jan STRUYS, na zijn huwelijk met Agnes HUYBENS (32). *Hy + 1712 en was brouwer van de waalk te Houtem, alvorens zijn zoon Henri in 1760 aan Henri GEERTS + 1740, de brouwerij van zijn vader over. Hij x 1735 met Elisabeth SWEERTS (33), werd in 1746 tot Burgemeester van Hoegaarden verkozen en nadien tot 1e Schepen in de Regentie aangesteld.*

(vervolgt)

-
- (18) Pastoor te Overlaar onder Hoegaarden.
  - (19) Burg. in 1745. Huwde 1735 met Margr. Geerts (dochter uit de brouwerij "de Engel") en xx 1738 met Anna Margr. Dumont (* 1715 dochter van Jean x Elisabeth Bormans en kleindochter uit de brouwerij Dumont te Houtem).
  - (20) x 1735 met Franciscus Van Autgaerden, latere brouwer op de Vroente en burgemeester in 1747. Zie Familieschoon blz. 128.
  - (21) woonde bij haar neef Henri Van Autgaerden, pastoor te Overlaar, die haar broeder had opgevolgd.
  - (22) x 1751 met Jean Bapt. Dumont, zoon uit de Brouw. Dumont te Houtem.
  - (23) x 1759 met Jean Bapt. Decoster.
  - (24) x 1780 met Maria Lebeck (Lebegge).
  - (25) x 1768 met Jean Pierre Kempenaar.
  - (26) Zie Familieschoon blz. 172/173.
  - (27) * 1759 dochter van Gregoor x Marie Th. Cijplet en kleindochter van Brouwer Geerts te Houtem.
  - (28) x 1733 met Charles Fletinx.
  - (29) x met Gertrude Dequin.
  - (30) x 1732 te St Remigius Geest met Thérèse Cijplet (* 1708 dochter van Bernard Charles x Françoise de Lantwijck), wiens dochter Maria Francisca x 1763 met Brouwer François Vander Molen op de Beek (Zie voetnota 27).
  - (31) Verm. dochter van Hendrik Van Hagendoren x Elisabeth Maes.
  - (32) Verm. * 1685 dochter van Lambert Huybens x Margr. De Kinder.
  - (33) * 1711 dochter van Brouwer en Schepen Servatius Sweerts x Cath. Peeters.